

Maaltijd-triptiek

3 melodieën voor cantorij/gemeente en orgel

op teksten van Sytze de Vries

Jaap Cramer

Maart 2018

Inzending voor de Willem Vogel-prijs

Toelichting bij de Maaltijd-triptiek

Voor de Maaltijd-triptiek van Sytze de Vries heb ik 3 melodieën geschreven met hun zettingen.

Eenheid heb ik gezocht door verwante toonsoorten te gebruiken. De eerste is Es groot, de tweede in de parallel c-klein, en de derde weer in Es.

In alle melodieën is een prominente plaats gegeven aan de noot Des. Deze is niet eigen aan de toonsoorten van Es en c, en daarmee heb ik de melodieën ook een eigen, en intern herkenbaar element willen meegeven.

Een driedelig werk nodigt uit tot een cyclische ABA-vorm. Deze heb ik niet alleen in de toonsoorten een plek gegeven, maar motieven uit de eerste melodie te gebruiken in het derde lied.

I. Rond een beker en een bord

In een eenvoudige 3/4 maat. De derde regel bevat een sequens, die in de 4e regel door de tenor wordt voortgezet. De toegenomen spanning loopt uit op de eerder genoemde Des.

Voelt het begin van regel 5 nog als een syncope, de volgende maat is eigenlijk 6/8 i.v.p. 3/4.

Zowel door de harmonie als door het metrum worden woorden uitgetild die wat mij betreft het hoogtepunt van dit lied zijn. (vs1: opgetild; vs2: uitverkoren bruid)

De 4 stemmige koorzetting is ook geschikt voor orgel.

II. Voor even rust het brood in onze hand

In de toelichting bij de triptiek werd meegezonden wordt de mogelijkheid genoemd dat dit lied door een cantorij gezongen wordt. Dat gaf me ruimte om ritmisch iets meer van de zangers te vragen.

In een vrije maatsoort wordt door de lengte van de noten nadruk gelegd op woorden als: rust, vrede, en geheim.

Net als in het eerste lied bevat het middendeel (r4) een stijgende sequens die uitkomt op een Des. De grootte van het geheim (laatste regel) wordt ingetogen bezongen.

Alle drie de verzen kunnen op de eerste zetting gezongen worden.

Maar als de cantorij het kan, worden de variante zettingen aanbevolen. Dit betreft telkens de laatste twee regels van een couplet.

Bij de variante harmonisatie van vers 2 worden harmonische mogelijkheden van de Des verkend. Het woord 'geheim' uit de laatste regel wordt in vers 1 op een Ges-akkoord gezet, in vers 2 op A, samen met de toonsoorten c en Es, vormt dit een verminderd septiem, die in regel 3 van de zetting terug te vinden is.

Eveneens facultatief is de zetting bij vers 3, met een bovenstem (waarvan de laatste regel de melodie van het eerste lied is). Omdat de cantorij hier uitpakt, nodigt dat voor het orgel uit ook een iets uitgewerkter partij mee te geven. Vers 3 eindigt met een *Trugschluss* en een uitgeschreven naspel voor orgel.

III. Nu het brood is rondgegaan

De derde melodie grijpt terug op elementen van de eerste.

De springende kwinten waar de derde melodie mee begint komen uit de laatste regel van lied 1.

En zo zijn er meer verwijzingen. Metrisch is deze melodie wat tegendraads.

De begeleiding werkt het best als de gemeente voldoende vertrouwen heeft om tegen het gestage ritme van het orgel in te gaan. De orgelpartij is zo geschreven dat de melodie met een uitkomende stem gespeeld kan worden, als de gemeente daarbij gebaat is.

Naspel

Ik heb gespeeld met de gedachte om ook intonaties en naspellen te leveren. Zeker als het 3e lied als laatste lied van de dienst ligt het voor de hand in een postlude de 3 melodieën nog eenmaal met elkaar te verbinden, terwijl de gemeente de kerkzaal verlaat. Dit ben ik nog van plan te schrijven. Voor nu heb ik daarvan afgezien, om de aandacht van de melodieën en hun zettingen niet af te leiden.

I. Rond een beker en een bord

Muziek: Jaap Cramer

Tekst: Sytze de Vries

♩ = c. 88

1. Rond een be - ker en een bord wordt ons le - ven neer - ge - legd.
 2. Rond een be - ker en een bord no - digt Chris - tus zelf ons uit
 3. Rond een be - ker en een bord zingt ons lied van dank - baar - heid
 4. Rond een be - ker en een bord wor - den wij el - kaar ge - waar:

Wat wij won - nen, wat wij le - den wordt in ga - ven en ge - be - den
 om te proe - ven, nu al e - ven van het god - ge - wil - de le - ven:
 om de lief - de uit - ge - spro - ken in het brood dat wordt ge - bro - ken,
 hij het hoofd, en wij de le - den, deel - ge - no - ten in zijn vre - de!

op - ge - tild en uit - ge - zegd, tot het in het licht van
 kom, mijn uit - ver - ko - ren bruid! En wij ko - men en ge -
 ons als leef - tocht toe - be - reid. Dat de wa - re geest van
 De - len wij dan met el - kaar de - ze be - ker van de

Chris - tus glanst en nieuw ge - hei - ligd wordt.
 niet - en wat door hem ge - bo - den wordt.
 Chris - tus o - ver ons hier vaar - dig wordt!
 vreug - de die ons hier ge - bo - den wordt.

II. Voor even rust het brood in onze hand

Muziek: Jaap Cramer

Tekst: Sytze de Vries

♩ = c. 60

1. Voor e - ven rust het brood in on - ze hand,
 2. Wij zijn hem lief, hij zegt brood ons met dit brood,
 3. De brok - ken vor - men sa - men een ge - heel,

2
 nu die - pe vre - de in ons daalt.
 waar - mee hij ons aan ta - ons fel wacht,
 wij wor - den ons hier aan - een - ge - smeed

3
 Zie, hoe het Chris - tus zelf ver - taalt:
 ons met aan elk van ons die neemt die en nacht,
 eet.

4
 voor - goed heeft hij zijn hart aan ons ver - pand.
 toen al - les sprak al - zijn van door - tocht door ver - de pand.
 Wij heb - ben al - len aan zijn lich - de dood.
 deel.

5

1.

Hij wordt ver - woord in dit ge - bro - ken brood
 Hij geeft zijn diepst ver - lan - gen aan ons bloot,
 Zo is hij bij ons, als ons le - vens - brood

6

en dit ge - heim is groot.
 en dit ge - heim is groot.
 en dit ge - heim is groot.

Variante harmonisatie vers 2 (ad lib)

7

2.

Hij geeft zijn diepst ver - lan - gen aan ons bloot,

8

en dit ge - heim is groot.

Variante harmonisatie vers 3 (ad lib)

9

3.

Zo is hij bij ons, als ons le - vens - brood

Org.

1

f

10

en dit ge - heim is groot.

Org.

mf

Org.

12

mp

d

pp

III. Nu het brood is rondgegaan

Muziek: Jaap Cramer

Tekst: Sytze de Vries

♩ = c. 80

Gemeente

1. Nu het brood is rond - ge - gaan, en zijn weg zoekt in ons bloed
 2. Waar de wijn is rond - ge - gaan, is het me - di - cijn be - proefd
 3. Lief - de maak - te hij tot spijs die voor - goed de hon - ger stilt,
 4. In dit lich - aam woont de Geest die aan Chris - tus ei - gen is

Orgel

5

als een bron die blij - vend voedt, mo - gen wij in vre - de gaan
 dat geen ande - re krans be - hoeft dan dat wij ver - bon - den gaan
 lief - de als zijn laat - ste wil voor ons al - ler le - vens - reis.
 en ie - ders ge - schie - de - nis steeds weer met ont - fer - ming leest.

9

on - der on - ze nieuw - e naam:	Chris - tus'	lich - aam!
als de dra - gers van de naam:	Chris - tus'	lich - aam!
Want wij gaan in he - mels naam:	Chris - tus'	lich - aam!
Laat ons dan in vre - de gaan:	Chris - tus'	lich - aam!